

Bærekrafthuset – katalysatoren i UiOs bærekraftsatsing

Utkastet er utarbeidet av rektoratet

Klima- og naturkrisene verden står overfor krever ny kunnskap og nye former for kunnskapsutveksling og formidling. Utfordringene knyttet til klimakutt, klimatilpasning og arbeidet for å bremse tapet av naturmangfold må håndteres samtidig som vi skal minske ulikhet og forbedre liv og levekår. Til det kreves både fremragende forskning i enkeltdisipliner, omfattende tverrfaglighet og nye former for samarbeid mellom sektorer.

For å møte disse utfordringene håper rektoratet ved Universitetet i Oslo å kunne etablere **Bærekrafthuset / UiO Sustainability Hub** som en katalysator for forskning, undervisning og samfunnskontakt om klima, miljø og bærekraft i bredere forstand. Vi ønsker at Bærekrafthuset skal bidra til den omstillingen samfunnet må gjennom. Universitetet i Oslo har i norsk sammenheng en unik bredde i fagporteføljen. Vi har store og sterke naturvitenskapelige miljøer, som inkluderer internasjonalt ledende forskningsmiljøer innen klima og miljø, og fagmiljøer på høyt internasjonalt nivå innen humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og juss. Universitetet i Oslo har også utviklet en rekke miljøer for fremragende forskning og undervisning, og kan dokumentere langsiktig satsing på tverrfaglighet. Dette er en avgjørende forutsetning for den nye satsingen.

Vi ser for oss at Bærekrafthuset vil kunne huse både permanente og midlertidige enheter som har særlig potensial for å initiere og styrke kunnskapssamarbeidet både internt på UiO og med private og offentlige aktører utenfor. I Bærekrafthuset vil det bli tilrettelagt for tverrfaglige møteplasser som skal resultere i nytt forsknings- og undervisningssamarbeid mellom internasjonalt sterke miljøer ved og utenfor universitetet.

Kunnskap for en «bærekraftig omstilling»

Det overordnede målet for en bærekraftig omstilling er å sikre livsgrunnlaget for menneskeheten og andre arter, nå og for fremtiden. Det innebærer at vi verner om naturen som skaper grunnlaget for artenes overlevelse, og at vi styrker mulighetene for menneskelig samhandling som er nødvendig for bærekraftige samfunn. Det krever kunnskap både om planetens tålegrenser, og hvordan disse er knyttet til menneskers og andre arters grunnleggende livsbetingelser og sameksistens, og om kulturelle, samfunnsmessige og menneskelige forutsetninger for å skape bærekraftige samfunn. Dette betyr, for eksempel, at klimahensyn og hensyn til naturmangfold må vurderes i sammenheng, og sammen med helsemessige hensyn, og hensynet til å skape grunnlaget for felles innsats for en bærekraftig omstilling. Å legge til rette for en slik felles innsats krever igjen kunnskap om demokrati, kultur og styringsinstitusjoner.

For å gjøre slike vurderinger må vi bygge videre på eksisterende vitenskapelig kunnskap og tradisjoner for kritisk tenkning og teknologiutvikling. Arbeidet må forankres i sterke akademiske disipliner. I møte med en usikker og ustabil fremtid er det også nødvendig med en bred tverrfaglig og sektorovergripende tilnærming som kan sørge for at ny kunnskap blir utviklet i samspill med aktørene som skal være med på å gjennomføre omstillingen. Bærekrafthuset skal være Universitetet i Oslos fremste arena for å sikre dette.

Hvem og hva passer inn i Bærekraftshuset?

Bærekraftshuset skal være et sted for tverrfaglig forskning, innovativ undervisning og løsningsorientert samfunnskontakt om sentrale bærekrafttemaer som miljø og utvikling, kjønn og mangfold, inkludering, relasjonen mellom vitenskap, teknologi og kultur, og helsedimensjoner i klima- og naturkrisen. Følgende enheter og aktiviteter vil kunne inngå i Bærekraftshuset (listen er bare foreløpige ideer som er kommet opp i tidligere diskusjoner, den er på ingen måte fullstendig og det har ikke vært samtaler med alle disse miljøene):

- Sentrale eksisterende forsknings- og undervisningsenheter som Senter for Utvikling og Miljø (SUM), Senter for Tverrfaglig Kjønnforskning (STK), Senter for Teknologi, Innovasjon og Kultur (TIK), School of Environmental Humanities (HF).
- UiOs tre midlertidige strategiske satsninger med sine tverrfaglige porteføljer innen forskning og, i økende grad, støtte til undervisning: UiO:Livsvitenskap, UiO:Demokrati, UiO:Energi og miljø.
- Det nye studentdrevne *Grønt kontor* med aktiviteter som reparasjonsverksted, innovasjonsinitiativer, og andre aktiviteter rettet mot å styrke universitetet som et laboratorium for bærekraft.
- Eksisterende og nye tverrfaglige bærekraftemner kan undervises i Bærekraftshuset, for eksempel Innovasjonsemnet CityStudio Oslo (30 sp) eller en ny Blindern-lokal variant av dette emnet, honours-tillegget Environmental Humanities and Sciences (20 sp), osv.
- Et nytt *Program for radikal tverrfaglig forskning* som vil stille kontorer og driftsmidler til rådighet så utvalgte forsknings- og innovasjonsprosjekter fysisk kan samles kortere eller lengre tid for å arbeide mot et konkret mål (for eksempel nyutvikling av forskningsprosjekt, felles publikasjon, nytt formidlingsrettet tiltak, løsning av konkret problem/utfordring i samarbeid med eksterne aktører, osv.).
- Circle U. prosjektet *Open School of Public Governance* som blant andre vil organisere internasjonale kurs for studenter, samt etter- og videreutdanning rettet mot offentlig sektor i Europa.
- Et nyskapende *Demokratiets Torg* kan vurderes som en åpen arena for formidlings- og dialogrettede aktiviteter i samarbeid mellom forskere, studenter, sivilsamfunn, offentlig sektor og andre samfunnsaktører, for eksempel knyttet til Oslo Science Citys gravitasjonsområde.
- Andre relevante eksellensmiljøer som er viktige for bærekraftsatsingen kan vurderes inn for kortere eller lengre perioder. For eksempel særlig relevante Sentre for fremragende utdanning eller Forskningsentre for miljøvennlig energi.

Faser i etableringen

Farmasibyggget er meget godt egnet til å bli det nye Bærekraftshuset om det skal etableres fysisk. Det har en god størrelse og ligger sentralt på Blindern. Bygget vil stå tomt etter at farmasi flytter inn i det nye Livsvitenskapsbygget i 2026. Deretter blir det nødvendig å pusse opp før nye miljøer kan flytte inn. Av faglige grunner er det imidlertid viktig at aktiviteter settes i gang så snart det foreligger et vedtak om etablering av Bærekraftshuset, enten det blir virtuelt, fysisk eller begge deler.

En arbeidsgruppe nedsatt i desember 2022 vil utarbeide forslag til hvordan Bærekrafthuset kan etableres som konsept og virtuell satsing, og hvordan det kan utvikles i forskjellige faser frem mot fysisk etablering. Dette innebærer at de miljøene som ønsker seg og er tenkt inn i satsingen, og vurderer hva som best kan gjøres for å videreutvikle ulikt bærekraftsamarbeid også før eventuell samlokalisering kan skje. Studentdrevet Grønt kontor er allerede i gang med å bli etablert i lokaler i Frederikkebygningen, og det er sikret lokaler til Program for radikal tverrfaglig forskning i Urbygningen i sentrum.